

Občinski prostorski načrt občine Dobrna

priloga

IZVLEČEK IZ HIERARHIČNO VIŠJEGA PROSTORSKEGA AKTA

**PREGLED VSEBINE TEKSTUALNEGA DELA IZVLEČKA IZ HIERARHIČNO
VIŠJEGA PROSTORSKEGA AKTA**

1. Izvleček iz hierarhično višjega prostorskega akta 3

1. Izveček iz hierarhično višjega prostorskega akta

Pri izdelavi občinskega prostorskega načrta občine Dobrna je potrebno upoštevati izhodišča hierarhično višjih prostorskih aktov, t.j. izhodišča strategije prostorskega razvoja Slovenije, ki ji Zakon o prostorskem načrtovanju – ZPNačrt (Ur.l. RS, št. 33/2007) v 91. členu podaljšuje veljavnost do uveljavitve državnega strateškega prostorskega načrta po ZPNačrt

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju: SPRS) je bil sprejeta v letu 2004 (Ur.l. RS, št. 76/2004) in predstavlja »temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru«, pri pripravi občinskih prostorskih aktov je potrebno upoštevati vsa izhodišča dokumenta. V nadaljevanju so povzeta nekatera temeljna izhodišča SPRS, ki jih je potrebno še posebej skrbno upoštevati na območju občine Dobrna.

Poselitev.

- Pri usmerjanju poselitve je potrebno upoštevati prostorske možnosti in omejitve, zagotavljati kvalitetnejše in privlačnejše bivalno in naravno okolje, ustvarjati možnosti za gospodarski razvoj in družbeno pravičnost, zagotavljati racionalno širjenje naselij s poudarkom na notranjem razvoju naselij. Ob tem je potrebno ohraniti kulturno, predvsem stavbno in naselbinsko dediščino, biotske raznovrstnosti in naravne vrednote.
- Večji obseg zemljišč je potrebno nameniti razvoju gospodarstva, zlasti na območjih z dobrimi prometnimi povezavami in primernimi prostorskimi možnostmi.
- Pri načrtovanju naselij se upošteva naravne in druge omejitve; za obstoječa naselja se varstvo pred poplavami in hudournim delovanjem voda načrtuje predvsem z urejanjem tekočih voda v zaledju naselij.
- Notranji razvoj naselij ima prednost pred širjenjem na nova območja. Prvenstveno se zagotavlja boljšo izkoriščenost in kvalitetnejšo rabo praznih in neprimerno izkoriščenih zemljišč v naselju. Notranji razvoj naselja in racionalno rabo zemljišč se uresničuje tudi s spremembo rabe obstoječih objektov in zemljišč, z zgostitvami ekstenzivno izrabljenih poseljenih površin, s prenovo, obnovo, reurbanizacijo, rekonstrukcijo in sanacijo degradiranih območij, s katerimi se poleg prostorskih ciljev upošteva tudi možnosti za gospodarski razvoj, reševanje socialnih problemov in kvalitetnejše bivanje ob upoštevanju potencialne ogroženosti.
- Kulturna dediščina v naseljih in druga kvalitetna stavbna dediščina oblikujeta značilno podobo posameznih naselij, zato se pri urejanju in načrtovanju razvoja naselja s kvalitetno stavbno dediščino uporabi varstvene in razvojne principe načrtovanja, zlasti z ohranjanjem kvalitetne stavbne ali urbane strukture in njene razpoznavne značilnosti.
- V naseljih se prenova opredeli za degradirana urbana območja, kjer je potencial za rabo ali dejavnost zmanjšan ali omejen zaradi opuščanja dejavnosti, onesnaženja ali neustrezne rabe.
- Širitev naselja je mogoča le v primeru, ko v samem naselju ni več primernih zemljišč. S širitvijo se zagotovijo pogoji za razvoj stanovanjskih, gospodarskih in drugih zmogljivosti ter pogoji za razvoj proizvodnih in storitvenih dejavnosti. Širitev naselja je dopustna, če je skladna s temeljnimi cilji urejanja prostora,

- načeli usmerjanja poselitve, s programom opremljanja zemljišč in oceno ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč.
- Gradnja zunaj poselitvenih območij je mogoča, če je v skladu z zakonodajo. Taka gradnja mora ustvarjati predvsem prepoznaven red v prostoru. Pri njenem urejanju se upošteva velikost in razporeditev stavb ter izoblikovanost. Poseljene površine in njihovo urejanje se opredeli glede na značilnosti obstoječe gradnje, predvsem pa na osnovi analize lokacije in lege, krajinskih značilnosti, strukture, členjenosti, funkcij stavbnih enot in stavbne tipologije.
 - Avtohtoni poselitveni vzorec, ki prispeva k prepoznavnosti ali ohranjenosti kulturne krajine, se ohranja in varuje z obnovo, prenovo in ponovno / spremenjeno rabo obstoječih zakonito zgrajenih objektov, z nadomestno gradnjo zakonito zgrajenih objektov ali z novogradnjo, če gre za funkcionalno zaokrožitev komunalno opremljenega območja.
 - Razpršeno gradnjo, ki je vir okoljskih obremenitev ali vizualnih motenj, se sanira.
 - Lokalna skupnost s svojimi akti določa, kako bo razvijala svoje potenciale. Gradnja zunaj poselitvenih območij naj dviguje kvaliteto kulturne krajine, bivalne pogoje in zaposlitvene možnosti. Pri tem se upošteva zgodovinski razvoj, avtohtonim prvinam slovenske gradbene kulture pa se dodaja nove oblikovalske rešitve, ki razvijajo slovenska podeželska mesta v smislu tržnega proizvoda. Ob tem je poudarjena zahteva po visoki kvaliteti urbanističnih in arhitekturnih rešitev, kar je osnova, da se naselja razvijejo v lep, zanimiv, obiska vreden prostor.
 - Ob upoštevanju nekaterih dejavnikov, kot so visok pridelovalni potencial za kmetijstvo in ustrezna koncentracija kmetijske posesti na kmetijo ter ob upoštevanju zahtev za varstvo naravnih virov in kakovostjo krajinskega in grajenega okolja, se zunaj poselitvenih območij izjemoma lahko namenijo zemljišča za gradnjo kmetij.
 - V podeželskih naseljih, vaseh in zaselkih je možna gradnja znotraj obstoječih gradbenih parcel. Prioriteta je dana nadomestni in dopolnilni gradnji v sklopu obstoječih gradbenih parcel, v kolikor to ni mogoče, pa tudi ob njihovem robu. Prednost ima prenova in sanacija, usmerjenja v modernizacijo kmetijstva in v razvoj dopolnilnih dejavnosti. Na takih območjih se upošteva razvojne trende in hkrati ohranja tradicionalno strukturo. Zaradi preprečevanja emisijskih vplivov je potrebno upoštevati primerno oddaljenost stanovanjskih hiš od kmetijskih objektov. S prometnimi povezavami se omogoča neovirano povezanost in hiter dostop do obdelovalnih površin.
 - Turistično naselje je poselitveno območje z razvito turistično infrastrukturo ter drugimi vsebinami, ki so pomembne za oblikovanje turistične ponudbe (op. naselje Dobrna zadosti vsem kriterijem turističnega naselja). Pri razvoju turističnih zmogljivosti v turističnih naseljih se upošteva možnosti zagotavljanja ustrezne infrastrukture glede na naravne danosti in stavbno dediščino. V podeželskih naseljih in vaseh, v katerih se razvija turizem, se vzdržuje in ustvarja oblikovno prepoznavnost. Pomembno je smotrno lociranje kmetijskih obratov, posebno tistih, ki izrazito vplivajo na okolje.
 - Na območjih kvalitetne stavbne dediščine in/ali kulturne krajine, ki jim grozi odmiranje ali propad, je mogoče – ob upoštevanju določenih usmeritev – spremeniti namembnost v območja počitniških hiš.
 - Zaradi izrazite razpršene poselitve slovenskega prostora se nova gradnja usmerja v zgoščevanje že poseljenih območij in ne v aktiviranje vedno novih

površin za gradnjo. Namen tega je doseganje racionalne rabe zemljišč. Največjo pozornost pri zgoščevanju poselitve se nameni predvsem dobro dostopnim območjem.

- Zemljišča poselitvenih območij je potrebno opremiti z minimalno komunalno infrastrukturo (oskrba s pitno vodo, oskrba z energijo, odvajanje odpadkov, odstranjevanje odpadkov, navezava na javno cestno omrežje).
- Pri načrtovanju in urejanju naselij se zagotavlja arhitekturno prepoznavnost. Občina Dobrna sodi po SPRS v območje Savinjsko – Kozjanske arhitekturne regije. Pretežni del občine zaznamuje komaj še razpoznavna arhitekturna identiteta, z nekaterimi izjemami naselij, ki imajo še ohranjeno arhitekturno identiteto oz. predstavljajo urbano naselbinsko dediščino. Skrajni severni del občine (širše območje Paškega Kozjaka) ima dobro razpoznavno arhitekturno identiteto.

Glede na izhodišča SPRS naselja v občini Dobrna ločimo na:

- urbano naselje¹ (Dobrna – zaradi značaja občinskega središča z oskrbnimi in storitvenimi funkcijami ter družbeno infrastrukturo ter zaradi izrazitega turistično zdraviliškega značaja) ter
- vasi² (območja, ki so v veljavnem prostorskem planu Občine Dobrna opredeljena kot poselitvena območja, in sicer: Lokovina, Zavrh nad Dobrno, Klanc in Vrba, poleg teh pa še Vinska Gorica).

Preostalo poselitev predstavljajo zaselki³.

Glede na izhodišča SPRS so tipi poselitve v občini Dobrna naslednji:

- strnjena naselja⁴ (Dobrna, Lokovina, Zavrh nad Dobrno, Klanc, Vrba, Vinska Gorica),
- razpršena poselitev⁵ kot del avtohtone poselitve (izrazito na širšem območju Paškega Kozjaka v severnem delu občine, sicer pa v celotnem delu občine) in
- razpršena gradnja⁶ (lokalno se pojavlja na celotnem osrednjem in južnem delu občine).

¹ Urbana naselja so /../ mesta ter druga urbana naselja. V urbanem naselju so storitvene, oskrbne in druge dejavnosti, ki oskrbujejo prebivalce, ki prebivajo v naselju. Podeželsko naselje je naselje, ki ima več kot 500 prebivalcev in vsaj 10 odstotni delež prebivalcev, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo kot družinska delovna sila in/ali kot zaposleni na družinskih kmetijah (SPRS, Ur.l. RS, št. 76/04).

² Vas je naselje, ki ima manj kot 500 prebivalcev in nima razvitih dejavnosti, ki so značilne za urbano naselje (SPRS, Ur.l. RS, št. 76/04).

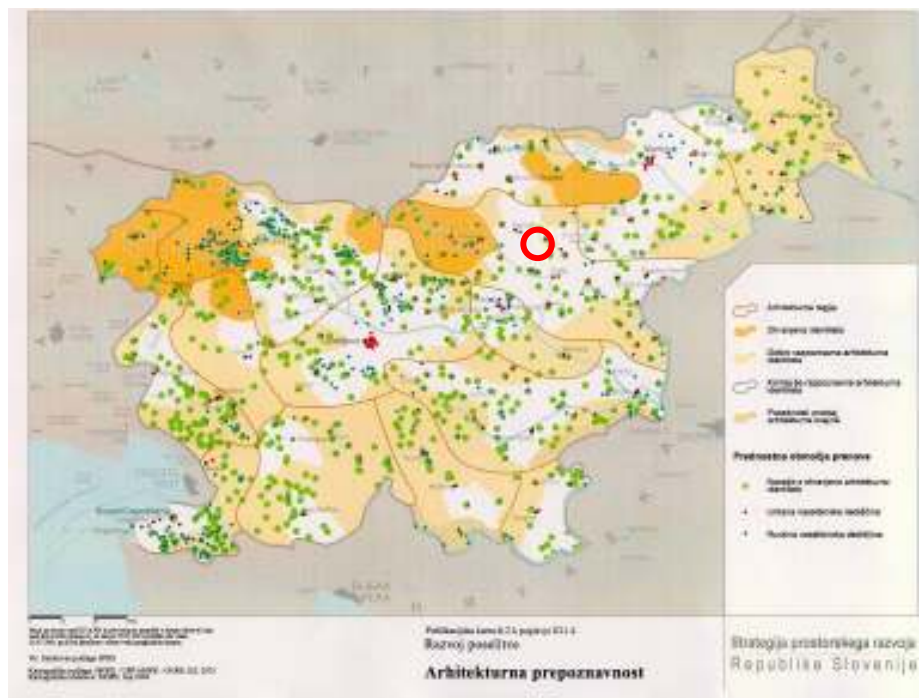
³ Zaselek je poseljeno območje, ki ima manj kot deset stanovanjskih stavb (SPRS, Ur.l. RS, št. 76/04).

⁴ Strnjeno naselje je območje, ki obsega javen površine, gradbeno inženirske objekte in zemljišča pozidana s stanovanjskimi stavbami, ki so razmeščene tako, da dajejo videz strnjenosti (SPRS, Ur.l. RS, št. 76/04).

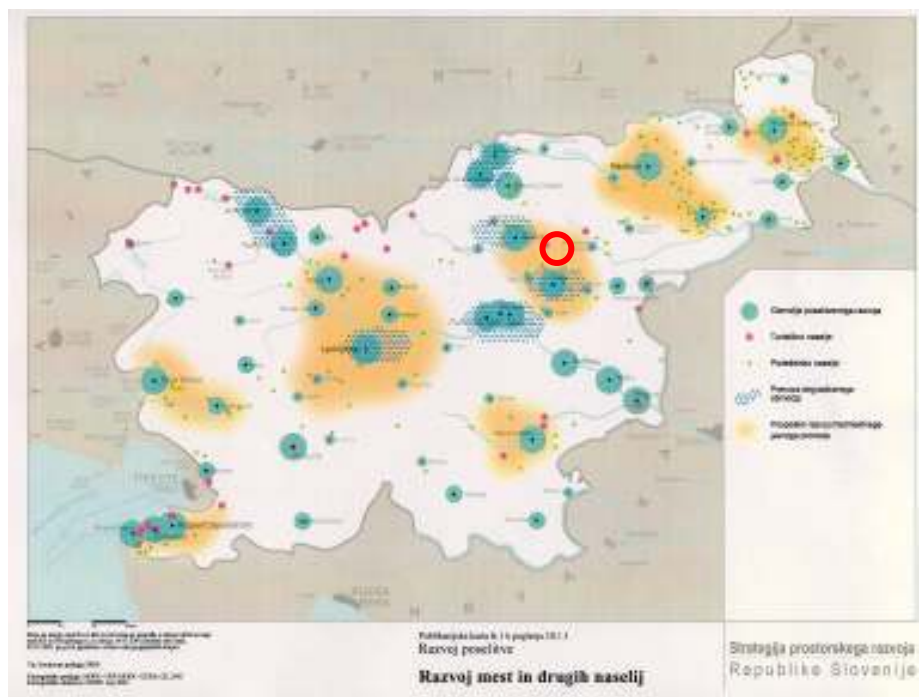
⁵ Razpršena poselitev je tip poselitve, ki jo opredeljuje veliko število v prostoru razpršenih malih naselij, ki jih tipološko uvrščamo v razdrobljena, razpršena, raztresena, razpostavljena in razložena naselja kot del avtohtone poselitve (SPRS, Ur.l. RS, št. 76/04).

⁶ Razpršena gradnja so območja z nizko gostoto naselitve, z nestrjneno, redko razmestitvijo objektov v prostoru, med katerimi je več kot 100 m nepozidanih oziroma kmetijskih zemljišč (SPRS, Ur.l. RS, št. 76/04).

Slika 1: Arhitekturna prepoznavnost. Občina leži v Savinjsko – Kozjanski arhitekturni regiji. Tu se nahaja nekaj naselij z ohranjeno arhitekturno identiteto, sicer pa je v občini prisotna komaj še razpoznavna arhitekturna identiteta, v skrajnem severnem delu je arhitekturna identiteta dobro razpoznavna (slika vir: SPRS).

Slika 2: Razvoj mest in drugih naselij. Območje poselitvenega razvoja mest Celje in Velenje ima neposreden vpliv tudi na Dobrno. V občini se poleg podeželskih naselij nahaja večje turistično naselje, občinsko središče Dobrna (slika vir: SPRS).

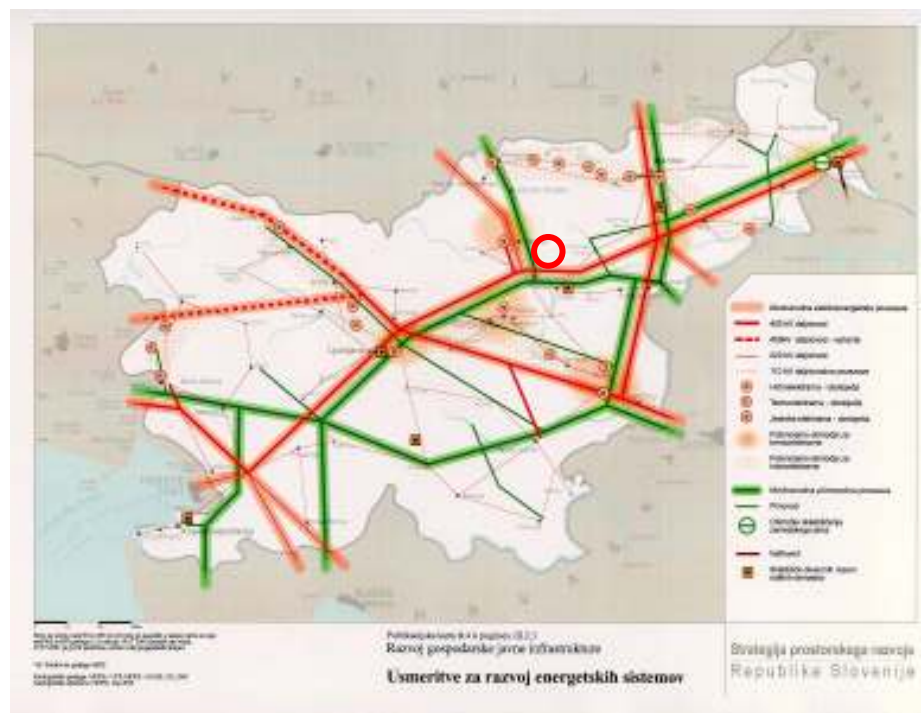
Gospodarska javna infrastruktura.

- Z razvojem prometne infrastrukture se podpira skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi. Z razvojem prometnega omrežja se omogoča izkoriščanje potencialov prostora za poselitev, infrastrukturo, proizvodne in oskrbne dejavnosti, rekreacijo in turizem ter funkcionalno zaokrožanje naselij in območij drugih dejavnosti.
- Telekomunikacijski sistem se razvija kot učinkovit, zanesljiv in prostorsko racionalen sistem, prvenstveno v obstoječih in načrtovanih infrastrukturnih koridorjih. Zaradi uvajanja novih oblik dela na daljavo na podeželju in na odročnih območjih se temu ustrezno zagotovi pripravo infrastrukturnih pogojev.
- S sistemom javne oskrbe s pitno vodo se zagotavlja oskrba na celotnih poselitvenih območjih. Poudarjeno je varovanje vodnih virov ter varčna in smotrna raba pitne vode. Na vodovarstvena območja se usmerja dejavnosti, ki omogočajo prostorski razvoj in ne ogrožajo kvalitete vodnih virov. Na območjih strnjene povezave je potrebno zagotoviti odvajanje odpadne in padavinske vode, ki se zaključijo s čistilno napravo. Drugod se uredi individualno čiščenje odpadnih voda.
- Ravnanje z odpadki se izvaja že na lokalni ravni, kjer se zagotavlja ločeno zbiranje komunalnih odpadkov na izvoru, zbiranje in sortiranje, recikliranje in ponovna uporaba, trženje sekundarnih surovin in predelava biološko razgradljivih odpadkov.
- Črna oz. »divja odlagališča«, ki so lahko potencialni vir onesnaženja ali motenj v prostoru, se sanira.
- Pri pridobivanju, pretvorbi, prenosu, distribuciji in uporabi energije, ki povzročajo praviloma nezaželene in dolgoročne vplive na okolje in prostor, se upošteva načela vzdržnega prostorskega razvoja in spoznanje o omejenosti virov ter možnosti izrabe vseh realnih potencialov na področju učinkovite rabe energije.
- Umeščanje energetskih objektov in naprav v prostor se načrtuje tako, da se, kolikor je le mogoče, upošteva značilne naravne prvine kot gozdni rob, podnožje pobočij, reliefne značilnosti ter vidnosti naselij in značilne vedute.
- Pri načrtovanju novih ter posodabljanju in širitvi obstoječih objektov se prednost nameni uporabi obnovljivih in okolju prijaznih virov energije ter čim večji nevtralizaciji in zmanjševanju emisij prahu, toplogrednih plinov, SO₂ in NO_x.

Slika 3: Usmeritve za razvoj prometnega sistema. Skozi območje občine Dobrna ne poteka nobena od ključnih smeri državne prometne mreže. Dobrna se prometno navezuje na cestno povezavo čezmejnega pomena v sosednji Mestni občini Velenje (priključek Črnova), ki poteka skozi Velenje proti Koroški, na daljinsko cestno povezavo mednarodnega pomena pa preko sosednje občine Žalec (priključek Arja vas) ali preko Mestne občine Celje (priključek Celje - center). Na železniško omrežje (na daljinsko železniško povezavo mednarodnega pomena) se občina Dobrna prav tako povezuje preko sosednje Mestne občine Celje (slika vir: SPRS).

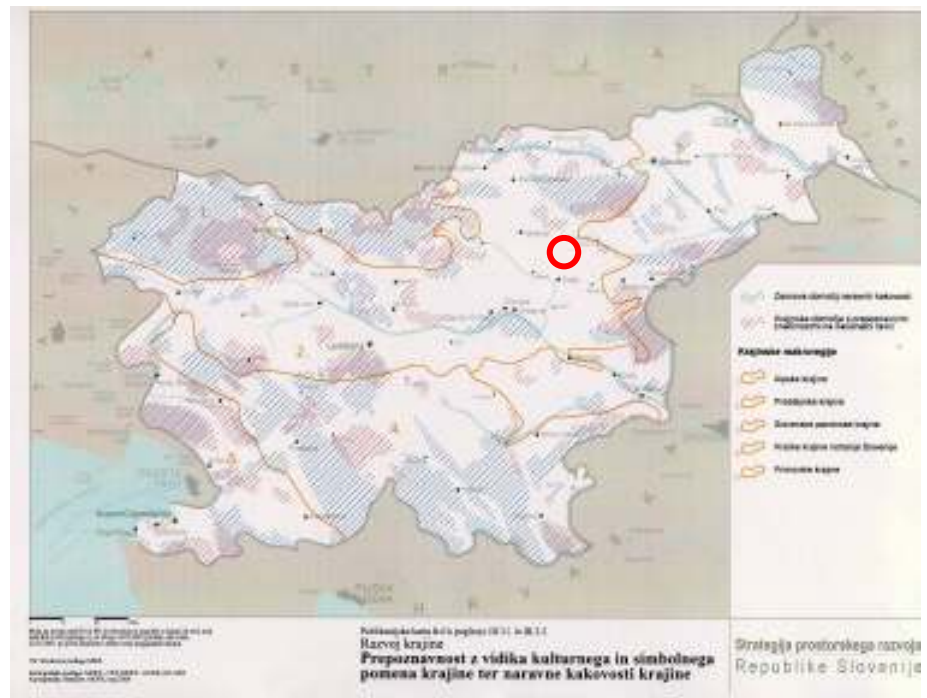
Slika 4: Usmeritve za razvoj energetskih sistemov. Občina Dobrna leži izven koridorjev državnih energetskih sistemov (slika vir: SPRS).

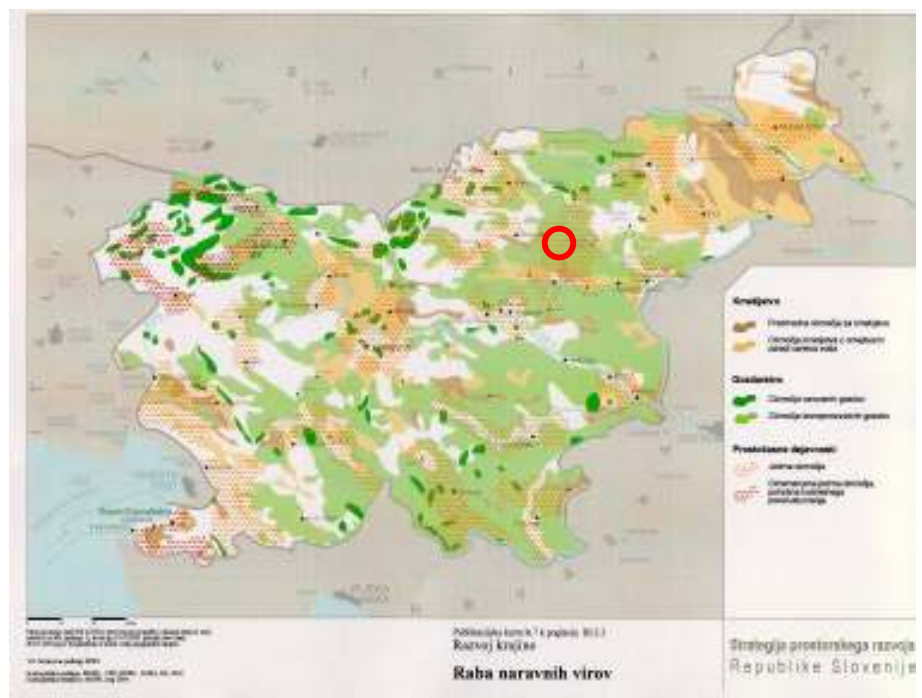
Razvoj krajine.

- Razvoj občine Dobrna mora ohranjati splošno kulturno in simbolno krajinsko prepoznavnost predalpske krajine. Tako se upošteva organizacijo prostora v hribovitih območjih, za katere je značilen »celek«, ranljivost podzemnih voda in strukturno vrednost avtohtone vegetacije na ravninskih predelih.
- Dejavnosti in prostorske ureditve se umešča v prostor tako, da se pri tem ne zmanjšuje možnosti za izkoriščanje ali rabo neobnovljivih naravnih virov v prihodnosti ter tako, da je čim manj možnosti za nastanek onesnaženj naravnih virov, ki bil lahko potencialno zmanjšala njihovo kvaliteto in uporabnost. Voda in prostor sta najpomembnejša neobnovljiva naravna vira.
- Na območjih, kjer bi zaraščanje pomenilo izgubo velikega dela prepoznavnih kulturnih sestavin krajine, se spodbija kmetijsko ali drugo primerno rabo, s pomočjo katere se jih ohranja.
- Zaradi velike gozdnatosti se v splošnem ne spodbuja povečanja gozdnih površin. Povsod tam, kjer so ustrezne naravne danosti in je zagotovljeno varstvo drugih virov, pa se lesno proizvodnjo spodbuja in sicer na čim bolj sonaravni način.
- Kmetijske dejavnosti se prednostno usmerja na območja z visokim pridelovalnim potencialom za kmetijsko rabo. Kmetijska dejavnost se spodbuja tudi na območjih s slabšim pridobivalnim potencialom, kadar se s tem omogoča ohranjanje kulturnih in simbolnih kakovosti krajine.
- Pri zahtevah za spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč se upošteva tudi njihovo vlogo v krajini in socialno – gospodarski pomen.
- Pri umeščanju dejavnosti v prostor se še posebej skrbno prouči vpliv na podzemne vode in vodne vire. Zaradi njihove ranljivosti se dejavnosti umešča v prostor s tako tehnološko prilagodljivostjo rabe, da se njihova kvaliteta ne poslabšuje in njihova količina ne zmanjšuje.
- Vode se izkorišča za oskrbne, gospodarske in turistično – rekreacijske namene, pri čemer se zagotavlja ohranitev kemijskega in ekološkega stanja ter obnovljivosti naravnega vira ter varstva varstvo ekološkega, krajinskega in doživljajskega pomena voda.
- Razvoj turizma in pristočasnih dejavnosti zagotavlja dolgoročno najbolj optimalno izrabo primerjalnih prednosti, kot so območja z naravnimi kakovostmi, kulturno dediščino in prepoznavno krajinska območja. Vanj se vključuje lokalno prebivalstvo in lokalne skupnosti, med drugim predvsem na podeželju.
- Prostorski razvoj turističnih dejavnosti ter potrebne infrastrukture se med drugim razvija tudi na slovenskem podeželju. V okviru razvoja turizma in pristočasnih dejavnosti namenimo posebno pozornost prostorskemu razvoju tistih dejavnosti, ki so namenjene predvsem prebivalstvu Slovenije za rekreacijske aktivnosti in oddih.
- Razvijajo se dejavnosti, vezane na izrabo termalne vode, pri čemer se zdravilišča razvija kot privlačna, kvalitetno urejena in zdrava območja sprostitve z upoštevanjem potencialov za izrabo termalne vode, prostorskih možnosti za razvoj zdravilišč in okoljskih omejitev.

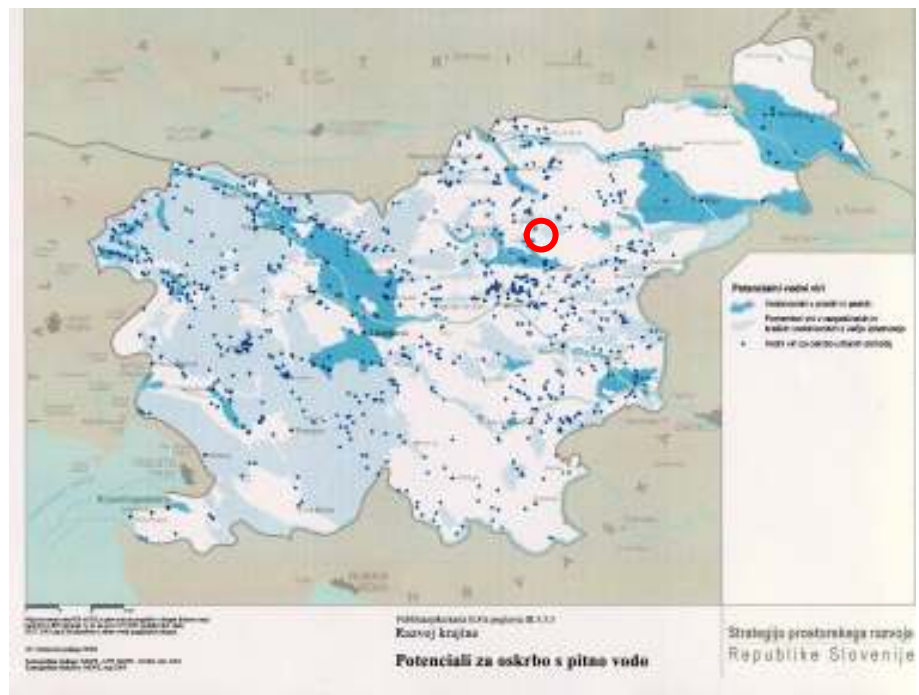
Slika 5: Prepoznavnost z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter naravne kakovosti krajine. Občina Dobrna leži v območju predalpske krajine (slika vir: SPRS).

Slika 6: Raba naravnih virov. Na območju občine Dobrna ni večjih območij, ki bi predstavljala prednostna območja za kmetijstvo. Občina predstavlja večji potencial za gozdarstvo, saj ga večinoma prekrivajo lesnoproizvodni gozdovi. Celje v sosednji Mestni občini predstavlja jedno območje za izvajanje prostočasnih dejavnosti, v katerega se vključuje med drugim tudi občina Dobrna (slika vir: SPRS).

Slika 7: Potenciali za oskrbo s pitno vodo. V severnem delu občine se nahajajo pomembni viri v razpoklinskih in kraških vodonosnikih z večjo izdatnostjo (slika vir: SPRS).

Slika 8: Prostorske omejitve za razvoj. Večjih omejitav za razvoj v občini Dobrna ni, izjema je lokalni pojav obstoječih žarišč zemeljskih plazov (slika vir: SPRS).

